
Iztok Mlakar

Pašjon

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica
Gledališče Koper

Iztok Mlakar

Pašjon

Koprodukcija

Gledališče Koper,
sezona 2014/2015, uprizoritev 6
Premiera 5. junija 2015

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica,
sezona 2015/2016, uprizoritev 2
Premiera 24. septembra 2015
na velikem odru SNG Nova Gorica

Zasedba	4
Intervju z Iztokom Mlakarjem Kot kurjač, ki počisti za človekom	7
Andraž Gombač Evangelij po Iztoku ali Zadnja Mlakarjeva skušnjava (upajmo, da ne)	14
DRAMSKO BESEDILO Pašjon	21
Nagrade ter gostovanja v tujini in na festivalih	
Teja Glažar	75
Arna Hadžialjević	77
Gojmir Lešnjak in Helena Peršuh	78
Postani obcestna svetilka	79
Nora Gregor	80
Hura, Nosferatu!	81
Tone Šolar (1936–2015)	83
Janez Povše In memoriam	84
Kontakti	86

Iztok Mlakar

Pašjon

2015

Krstna uprizoritev

Režiser **Vito Taufer**

Scenograf **Voranc Kumar**

Kostumografinja **Barbara Stupica**

Avtor glasbe **Iztok Mlakar**

Oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**

Asistentka režiserja **Zala Sajko**

Asistentka kostumografinje **Anja Ukovič**

SNG Nova Gorica

Vodja predstave **Marino Conti**.

Tehnični vodja **Aleksander Blažica**, tonski in video mojstri **Vladimir Hmeljak**, **Majin Maraž** in **Stojan Nemec**, lučni mojstri **Samo Oblokar** (vodja), **Marko Polanc** in **Renato Stergulc**, rekviziterja **Damijan Klanjšček** in **Jožko Markič**, frizerke in maskerke **Katarina Božič** in **Hermina Kokaš**, garderoberki **Jana Jakopič** in **Mojca Makarovič**, odrski mojster **Staško Marinič**, odrski tehniki **Dean Petrovič**, **Bogdan Repič** in **Dominik Špacapan**, vrviščarja **Damir Ipavec** in **Ambrož Jakopič**, odrski delavec **Jurij Modic**, šivilje **Nevenka Tomašević** (vodja), **Marinka Colja** in **Tatjana Kolenc**, mizarja **Darko Fišer** (vodja) in **Marko Mladovan**.

Gledališče Koper

Inspicient in rekviziter **Roman Šantek**, tonski tehnik **Alen Kump**, lučni mojster **Siniša Milič**.

Vodji tehnike **Siniša Milič** in **Franc Kramperšek**. Oblikovalka maske **Tina Humar**. Scenski mojster **Franc Kramperšek**, scenski delavec **Jure Zrinski**. Garderoberki **Ljubica Pregelj** in **Anja Ukovič**.

Izdelava scene Gledališče Koper. Izdelava kostumov delavnice SNG Nova Gorica.

Predstava ima odmor.

Hudič **Iztok Mlakar**
Jezus **Žiga Udir**
Boltežar, Jožef, Janez Krstnik, Ivana, Revež, Poncij Pilat **Radoš Bolčina**
Gašpar, Farizej, Bogataš **Igor Štamulak**
Miha, Saducej, Hrom **Gorazd Žilavec**
Angel, Mati, Slep, Suzana **Rok Matek**
Marija, Magdalena **Tjaša Hrovat**
Oče, Juda, Vojak **Matija Rupel / Nejc Cijan Garlatti**

Instrumentalni trio **David Trebižan, David Šuligoj in Roman Kobal**

Kot kurjač, ki počisti za človekom

Intervju z Iztokom Mlakarjem

Gospod Mlakar, vprašanje se postavlja kar samo. Kako to, da ste se po *Duohtarju pod mus!*, ki ste ga napisali po Molièrovih motivih, in *Sljehrniku*, priliki o človeku, ki ga ob soočenju z božjim rabsodiščem pustijo na cedilu prijatelji in pridobitve tega sveta, odločili za odrsko priredbo »knjige knjig«, Svetega pisma in njegove Nove zaveze?

Svetopisemske zgodbe že od nekdanj vzmimirajo literarne, gledališke in filmske ustvarjalce; od avtorjev prvih srednjeveških cerkvenih prikazovanj do Daria Foja in Montyja Pythona; in tudi sam sem pred časom že razmišljal o tem, da po svetopisemski zgodbi o Herodu Antipi, ki je zapeljal in vzel za ženo Herodiado, svojo svakinjo in sestrično ter Salomino mater, napišem krajšo komedijo. Zamisel sem na enem od najinih srečanj omenil Vitu Tauferju, ki je predlagal, da za oder priredim kar celotno Jezusovo življenje. Ponudil sem mu prst, on pa je zgrabil roko. Na tihem sem se že tudi sam ukvarjal s to idejo, saj epizode iz evangelija zaradi svoje nekonsistentnosti in odprtosti (kako so izvedeli za Jezusov grob, če je Marko v svojem evangeliju zapisal, da ženske niso izdale ničesar, drugi pa zatrjujejo, da so na grob prišli Jezusovi učenci, in zakaj nekateri trdijo, da so se ob vstajenju tresla tla, drugi pa tega ne ome-

njajo ...) prav kličejo po novih interpretacijah. Ja, štoriija, vredna obdelave!

Prvi dan ste ustvarili ...

Nikoli ne začnem pisati na začetku, nikoli ne sledim kronologiji dogodkov, nikoli ne načrtujem zgodbe, ampak le zapisujem slike, ki vznikajo iz zgodbe. Nič drugače ni pri pesmih – tudi teh ne začnem pisati na začetku.

Koliko ste se v izboru »postaj« zgedovali po ohranjenih besedilih pasijonov po Evropi?

»Preletel« sem jih kar nekaj, tudi slovenskih – od najbolj znamenitega Škofjeloškega pasijona iz prve polovice 18. stoletja do Finžgarjevega *Trpljenje in smrt Jezusa Kristusa* s konca 19. stoletja – in od njih ohranil le domislek, da v dokaz verodostojnosti pri enem citatu navedem vir: »U Evangeliju po Luki piše, poglavje osem, ena pej do tri«.

Je naključje, da prolog in trinajst prizorov vašega *Pašjona* sovpada z enakim številom »podob« Škofjeloškega?

Lahko bi se izgovoril, da Kristus in dvanajst apostolov sestavlja število trinajst, resnica pa je ta, da me je v trinajst prizorov »ujela« snov sama. Snovno in motivno gre pri pasijonih v večini primerov za natančno do-ločen izsek iz Svetega pisma, za prikaz Kristusovega življenja od prihoda v Jeruzalem na cvetno nedeljo do njegovega pokopa na veliki petek, zato se pasijoni po številu prizorov ne razlikujejo veliko. Nekateri pasijoni vključujejo tudi dogodke pred Jezusovim prihodom v Jeruzalem – naš *Pašjon* se začne s prihodom svetih treh kraljev v

Betlehem – drugi vključujejo celo »prizore« iz Stare zaveze. Priljubljena je podoba izгона iz raja, saj je človekova krivda po katoliški misli apriorna. S tem se pravzaprav strinjam: krivda je vedno naša, pa ne zaradi izvirnega greha Adama in Eve, ampak zaradi človekove brezmejne neumnosti.

Iz srednjeveške duhovne drame so izšle različne samostojne gledališke oblike, ki so snov črpale iz Svetega pisma, skupno pa jim je bilo utrjevanje vere med ljudstvom in spokorniški namen. Koliko je bilo, če sploh kaj, v teh gledaliških formacijah komičnih elementov?

Veliko! V pasijonih je namreč nastopal tudi hudič, ki ni priznaval nikakršne avtoritete in je zato lahko rekel ali naredil, kar koli je hotel. Imel je nekakšno imuniteto, prav

tako kot igralec, ki je včasih malce improviziral in priredil svoje besedilo. Komični elementi v pasijonih so morali biti zaradi cerkvene cenzure prikriti (podobno kot pornografski elementi v zapisih naših dunajskih študentov s konca 19. stoletja, za katere vemo, da so bili dobri, a so morali podleči jezikovnim čistunom), zato imamo malo zapisov o tem, kako so se ti igralci obnašali. Vemo pa, da so tudi pasijonske igre zašle v karnevalske vode in je Cerkev zato nekatere prepovedala. Toda pomagati se tukaj ni dalo veliko. Sinergija med tragičnim in komičnim je večna, tragedija in komedija vedno govorita o istih rečeh, le da nanje zreta z različnih gledišč. Čeprav je bil namen cerkvenih prikazovanj, med katere prištevamo tudi pasijon, predvsem ustrahovanje ljudi in vzbujanje občutka krivde in greha v njih, so ti kljub prikazo-

vanju Jezusovega življenja in smrti včasih vključevali prikrito ironijo in komiko, ki ju je občinstvo zlahka prepoznavalo.

**Ste za Pašjon izbrali le tiste svetopi-
semske dogodke in prilike, ki so po-
membni, da lahko spremljamo Kristu-
sovo življenje in delo, ali tudi tiste, ki
so potencialno zanimivi za odrsko upri-
zarjanje?**

Bistvo komičnega je v spremembi gledišča, v presenetljivi zamenjavi pristopa k obravnavani temi. Povedano preprosteje: pod zadnjo večerjo si vedno predstavljamo dvanajst apostolov, zbranih za dolgo mizo, na sredini med njimi Jezusa, ki lomi kruh ... A mene je bolj kot dogajanje za mizo pritegnilo dogajanje v kuhinji, v kateri so ženske – pri meni Marija Magdalena, Ivana

in Suzana – pripravljale hrano za dvanajst dedcev in »jim stregle iz sojga premožnja«. Zanimalo me je, kaj so si o njih in o Jezusu imele povedati, kako so z žensko intuicijo zaznavale razmerja med njimi, kdo je bil zanje najbolj privlačen ... Tako napisan prizor lahko še bolj razgali Jezusove učen-ce, prikaže znano dogajanje v drugi luči in je zaradi vsakdanjosti situacije – dogajanja v kuhinji – še bolj smešen. To je osnovna metoda komičnega.

**Povezovalno vlogo v svojem besedilu
ste namenili tistemu, ki mu v evangeliju
do danes ni bilo dano govoriti – hudiču.
Zakaj ste izbrali prav njega?**

Idejo zanj sem dobil pri vidnem cerkvenem dostojanstveniku, ki je ob aferi z maribor-

sko škofijo večkrat poudaril, da je bil na delu zli duh, hudič, in da morajo kristjani v njegov obstoj preprosto verjeti. Ni se mi zdelo pošteno, da se krivdo naprti bitju, ki se niti braniti ne more. Na delu je bil čisto tuzemski človeški pohlep, ne pa neki mitološki rogatec! Takrat sem prvič pomislil, da bi lahko hudiča prikazal v drugačni luči. Ne kot nekoga, ki nas zapelje v skušnjava (smrdljiva kosmata grdoba ne more nikogar zapeljati ... pokaže pa lahko, kje je skušnjava, in človek, neumen kot je, steče kar sam tja), ampak kot nekoga, ki poskrbi, da so človeški grehi pravično poplačani. Hudič je zato lahko povsem simpatičen: izhaja iz starogrškega Pana, ljubi ženske in vino, ker pa se je zameril Bogu, je kaznovan in mora živeti v žveplu. Vendar svojo krivdo priznava in marljivo in pošteno opravlja pokoro, ki mu je bila naložena, za razliko

od marsikaterega zemljana. Prepoznavam ga kot dobrega poznavalca človeške psihe, človeških slabosti, ljudi pozna in jih ravno zato sovraži. Kot tak je lahko dober antipod Jezusu, ki uteleša dobroto, lepoto, ljubezen, odpuščanje in človečnost. Hudič ni zli duh, zlo se ne skriva v hudiču, pravo zlo se skriva v človeku, v nas samih.

»Razkritje«, da se zlo skriva v človeku in da ima tudi hudič dušo, je zagotovo največji vsebinski preobrat in invencija vašega Pašjona ...

Prizor, o katerem govorite – v njem med drugim hudič karta za Jezusovo oblačilo – zagotovo obrne optiko razumevanja zla in Svetega pisma in sem ga zato tudi napisal nazadnje. Dolgo sem ga nosil v sebi, bal sem se ga napisati, imel sem občutek,

da bo prizor s tem, da bom hudiču dodelil dušo, za koga zvenel tudi »bogokletno«.

Po prepričanju ste levičar, a vendar vaši odgovori izdajajo veliko spoštovanje do obravnavane svetopisemske tematike. Ste kdaj hodili k verouku?

No, pravijo, da je vera dar, in meni ta dar pač ni bil dan. Včasih pravim, da je Bog že vedel, zakaj me je naredil za ateista. To pa seveda ne pomeni, da se nisem že kot otrok zanimal za krščanstvo in biblične zgodbe, to je pač neodtujljiv del naše kulture. Ni treba verovati, da lahko občutiš lepoto Tizianove *Assunte* in opaziš Giottovo čarobno preprostost. Vera mi ni bila dana, toda cenim jo, kot cenim vse, kar lahko človeku pomaga, da postane in ostane človek. Marsikaj pri Cerkvi in v katoliški veri občudu-

jem, hkrati pa sem do obeh zelo kritičen.

Na primer?

No, da ne bi mislili, da sem kritičen samo do Cerkve: res sem bolj levi človek, verjamem v socialno pravično družbo, a najbolj kritičen sem ravno do naših »levakov-bedakov«. O tem kdaj drugič in na drugem mestu.

Ste besedilo oz. vloge v *Pašjonu* pisali na kožo posameznim igralskim kolegom?

Nikoli ne pišem za druge, vedno le za enega igralca – zase. Tako je najbolj pošteno, pa četudi se pri pisanju in oblikovanju značajev posameznih likov večkrat spominim na lik, ki ga je kateri od mojih kolegov igralcev odigral v drugih uprizoritvah. Le

če pišeš zase, poskrbiš, da na odru ne bo »praznega teka«, da stojiš za vsako na odru izgovorjeno besedo in da bo imel igralec v vsakem trenutku na voljo pravo besedo. Le kot igralec namreč veš tudi, kako težko je včasih stati na odru in izgovarjati slabo sestavljeno besedilo.

Res niste pričakovali, da vas bo režiser zasedel v vlogo hudiča?

Nisem. No, morda sem vendarle slutil, da ne bo šlo drugače, in zato hudiču, ki je povezovalc dogajanja, namenil manj besedila ter samo tri od skupno devetih songov. Čas je, da prevzamejo stvari mlajši. Staram se, ne zmorem več, paziti moram nase ... Šalim se! Je pa prijetno, ko slišiš, kako presenetljivo dobro zazvenijo tvoje besede, ko jih izgovorijo nadarjeni igralci. In Vitu je spet uspelo, da je sestavil pravo sanjsko ekipo.

Vsa vaša dosedanja besedila zaznamuje narečni govor, *Sljehrnika* in *Pašjon* še besedilo v verzih, ki je za pisca zahtevnejše. Je bilo po izkušnji s *Sljehrnikom* zdaj lažje pisati v verzih?

Če se ozrem nazaj, se zdi, da se je *Duohtar* pisal sam. Prizori v njem so grajeni na principu commedie dell'arte, zato se prizor, v katerega vstaviš določene značaje, »sestavi« sam. Pri *Sljehrniku* je bilo težje, likov je tam več, toda zaradi gradnje dejanja po »postajah« in prizorov, v katere največkrat vstopata le dva igralca, je pisanje kljub verzu vendarle steklo. Pri pisanju sem včasih zares užival, včasih pa tudi preklinjal. Vedel sem, da bom zmogel – če ne letos, pa prihodnje leto. A vprašujete po verzu: izkušnja s *Sljehrnikom* je bila spodbudna, čeprav sem sprva dvomil o lastnih pisateljskih sposobnostih, mislil sem, da sem boljši

improvizator, verz pa je zavezujoč. Toda na drugi strani je verz kot glasba, učinkuje drugače kot nevezana beseda, in pisanje v jamskem enajstercu sploh ni slaba stvar.

Vrniva se k humorju, h komičnemu. Kje je njuna meja, ko sežemo na področje katoliške vere?

Nočem se hvaliti, a *Pašjon* je prebral tudi eden od uradnih božjih predstavnikov na zemlji in v besedilu popravil le eno malenkost. Še več: bil je tako navdušen, da je celo zamudil na mašo. A šalo na stran. Besedilo sem pisal z velikim spoštovanjem do Jezusove zgodbe, ki je z idejo, da se Bog učloveči iz ljubezni do človeka in prenaša njegovo trpljenje, zato da prevzame nase krivdo ljudi in izkaže svojo ljubezen, res postala zgodba vseh zgodb. Nisem hotel biti blasfemičen, pazil sem, da nisem zapisal ničesar, kar bi lahko žalilo cerkveni nauk ali verujoče, in zato sem svoj prostor komičnega iskal znotraj tega. Ne razumite me narobe: nisem bil previden zaradi strahu – tega potrebuješ manj, če želiš kvantitati po dolgem in počez – temveč zaradi spoštovanja in odgovornosti do lastnega dela in občinstva. Le tako ga lahko zagovarjam v vsakem trenutku in stojim za vsako zapisano besedo.

Vprašanje zveni nenavadno, a vendar: mislite, da je bil Jezus duhovit človek?

Verjamem, da je bil eden bolj duhovitih ljudi! In verjamem, da so poznejši prepisovalci evangelija marsikatero njegovo duhovitost namerno izpustili. V Jezusovih izrekih prepoznamo zametke šal in vicev: »Nič ni zunaj človeka, kar bi ga moglo omadeževati, če pride vanj, ampak ga omadežuje to, kar pride iz človeka.« Vprašam vas, kaj lah-

ko pride iz njega? Dve stvari: beseda in ... no ja, tisto, kar pride iz človekove zadnjice. Če pomislimo, sta pri nekaterih ljudeh ta dva izdelka zelo podobna. Ali pa tale: srečal je Filip Bartolomeja in mu rekel, da so našli Jezusa, Jožefovega sina iz Nazareta. Bartolomej pa je odvrnil: »Iz Nazareta ne more biti kaj dobrega!« In Jezus, ki ga je slišal dva kilometra daleč, je bil zadovoljen, da je srečal nekoga, ki reče to, kar misli. Jezus je znal sprejeti šalo na svoj račun in moral je imeti smisel za humor. Navsezadnje je najboljši človek, ki je kdaj hodil po zemlji, to pa ne moreš biti, če nisi duhovit.

Tako kot so človeški vsi svetopisemski liki v vašem *Pašjonu*?

Ja, nekako tako. Rad imam like iz krvi in mesa z vsemi napakami, ki jih premoremo tudi ljudje. Tako kot moj oče bi tudi Jožef rajši imel sina z »resnim« poklicem, kajti mesija zanj ni poklic; Marija je ženska krhkega videza, a njena moč podpira tri hišne vogale, je skromna in tiha, a v pravem trenutku vedno pritisne pravi *boton* in Jožefa umiri; Magdalena je zaljubljena v Jezusa, prav tako dvanajst apostolov; Farizej in Saducej sta negativna junaka s človeškimi slabostmi, nista pošasti.

***Duohtar pod Mus! Sljehrnik in Pašjon* – nas boste naslednjič presenetili s povsem avtorsko zgodbo in zapletom?**

Ne vem še, zamisli imam še veliko, še bom pisal, toda zdaj potrebujem počitek in čas za razmislek. Umiriti in prečistiti moram misli. Znova bi rad vsaj nekaj časa mirno spal in se zbujal brez ropotajočih verzov v glavi. Pravzaprav sem hvaležen Vitu, da me je »gnal na to galejo«. No, zdaj sem na njej, veslo je v mojih rokah, obala je že daleč in

nimam druge izbire. Čeprav sem po *Duohtarju* zatrjeval, da nimam komediografskih ambicij, po *Sljehrniku* ni bilo več poti nazaj. Vedno je izziv povedati staro zgodbo na nov način, na primer vsem znano temo ljubezni, ji s tem dodati nove vsebine ... Veliko novega si danes ni več mogoče izmisliti, kajti če katera od tem ni bila v literaturi nikoli obdelana, potem najbrž res ni zanimiva.

Pogovarjal se je Miha Trefalt

Andraž Gombač

Evangelij po Iztoku

ali Zadnja Mlakarjeva skušnjava (upajmo, da ne)

Ste opazili, da v cerkvi nikoli nihče ne dvigne roke, da pridigarja nihče ne preki-
ne, da ga nihče ne vpraša za podrobnejše
pojasnilo tega ali onega svetopisemskega
prizora, da si sredi maše nihče ne drzne
vstati, se odhrkati in vljudno izreči svojih
pomislekov, dvomov, pripomb? No, k sreči
je tu komedijant. Iztok Mlakar je v *Pašjon*
strnil vse, kar ste si želeli izvedeti o Jezusu
Kristusu, pa si niste upali vprašati.

Komedije, ki jih zadnja leta na oder novo-
goriškega in koprškega teatra postavlja
z režiserjem Vitom Tauferjem in z vselej
ubrano, dobro naoljeno gledališko ekipo,
so nekakšno sotočje njegovih različnih, a
dopolnjujočih se dejavnosti. Količkaj po-
zoren poslušalec je gotovo opazil, da so
že Mlakarjeve pesmi, za zdaj zbrane na
štirih cedejih, marsikdaj dialoške, skorajda
dramske, od starejših klasik *Pubi*, *usidma*
se, *Karlo Špacapan*, *Beštija* in *Full cool* do
mlajših, na primer duhovite *Truckin' rap*,
v kateri se robot goriški kamionist znajde
sredi poplesujoče mladine v ljubljanskem
disku. Vsaka od njih je igra, večje zgoščena
v nekaj minut.

Mlakarjevo »prostočasno« kantavtorsko in
»službeno« gledališko ustvarjanje sta dol-
ga leta tekli drugo ob drugem, se spogle-

dovali in oplajali, naposled pa se silovito
prepletli v »burki s petjem in streljanjem«
Duohtar pod mus! (2007). Tu so se na div-
jem vrtiljaku pobratili commedia dell'arte,
Molière, slapstick komedija, mlakarjevski
songi, dediščina Totòja, Chaplina, bratov
Marx in drugih mojstrov, avtor pa je vse
skupaj zabelil z mastno žlico mediteran-
skega temperamenta in štorijo zasidral v
domače, primorsko okolje.

V *Duohtarju* so komedijo zmešnjav poga-
njale zakonske razprtije, bodice na račun
alternativnega zdravilstva in podobno,
precej zahtevnejših in usodnejših, tako
imenovanih končnih tem pa se je Mlakar
lotil v burkaški moraliteti *Sljehrnik* (2011),
tudi na formalni ravni zahtevnejši od *Duo-*
htarja, saj so bile dramske replike v novi
igri nanizane v verzih in rimane. Mlakar je
posodobil in udomačil srednjeveški motiv
slehernika ter na odru upodobil pokvarje-
nega bogataša, ki ga nekega dne obišče
Smrt osebno, da bi mu izstavila račun za
obilje grehov.

Z grehi, trpljenjem in odrešitvijo je prepre-
den tudi *Pašjon*, prav tako izpisan – no, za-
pisovanje mlakarjevščine, tega sočnega in
živopisnega konglomerata primorskih na-
rečij, je težavno vprašanje, ki ga tu ne gre
odpirati – v vezani besedi.

Kdor preleti Mlakarjevo dosedanjo pot,
hitro dojame, da se je *Pašjon* kar nekako
napovedoval, že lep čas in vse intenziv-
neje. Zanimivo je, da je igralec že konec
osemdesetih, kar kmalu po začetku svo-
jega angažmaja v novogoriškem teatru,
v uprizoritvi Verčevega *Evangelija po Judi*
upodobil naslovno vlogo, Judeža. V letih
in desetletjih zatem je na svojih glasbenih
večerih rad duhovito – a nikoli žaljivo do

vernikov – premišljeval tudi o svetopisemskih štorijah, si jih ogledoval z drugačne, komične plati. Ob premieri *Sljehrnika* je v intervjuju pripovedoval, da ga silno kratkočasi knjiga *Dio ci ha creato gratis – Il vangelo secondo i bambini di Arzano* (Bog nas je ustvaril zastonj – evangelij po otrocih iz Arzana), v kateri je Marcello D'Orta zbral bistre in zabavne izjave otrok, zabeležene pri verouku. Lani je Mlakar v novogoriški uprizoritvi igre Matjaža Briškega *Križ* upodobil tesarja, ki mora s sodelavcem postaviti križ, rezerviran za Kristusa.

In seveda: da je pasijonska igra samo čakala na selitev v svet komedije, je jasno že iz njene zgodovine, tudi iz zanimive štorije o enem od Mlakarjevih virov, *Škofjeloškem pasijonu*, kakor nam ga je zapustil primorski rojak, kapucin Lovrenc Marušič, oče

Romuald. Pasijonske igre so bile sprva spokorniškega značaja, a se je njihov liturgični namen izrodil – to je seveda konservativni besednjak, komedijant tega glagola ne bi uporabil –, brž ko je Cerkev v procesijo vključila širše ljudstvo. Udeleženci so popivali, uganjali norosti in cerkvene oblasti spravljali v bes. Pred stoletjem je *Škofjeloški pasijon* in njegovo dobo temeljito preučil umetnostni in glasbeni zgodovinar Josip Mantuani. Poročal je, da so pasijonske igre sčasoma privzemale posvetne in glumaške prizore, se posluževale šaljive, celo burkaste in poulične govornice, postne pesmi pa so vsebovale porogljive kitice, ki jih je igralec pospremil z ustrezno robotimi telesnimi gestami. Zgodovinski viri pripovedujejo, da se je škof Rabatta leta 1674 med obiskom Kranja zgražal nad vedenjem zlodejev, ki da na veliki petek kakor pustne

šeme letajo po mestu ter po hišah nabirajo vino in kis. A tovrstni karnevalski duh je bil že od nekdanj izvrsten ventil za sproščanje napetosti v družbi in prepovedal ga je samo nespameten oblastnik.

Pasijonska igra je za humorista torej vabliliva že zaradi svoje ljudskosti, medtem ko ga religija pritegne z dogmami. O njih je baje prepovedano dvomiti – in prav zato so komedijantu kot humanistu širokega duha bržkone nujna tarča. Kajti komedijant vsekozi sprašuje, dreza v prepovedane teme, širi prostor svobode. Kjer so vsi resni, se on reži in norčuje. In vtika svoj nos, kamor ga ne sme. Hoče razumeti, kajti – kakor nas uči *Pašjon* – od sedmih naglavnih grehov je najhujši osmi: neumnost. »Člouk tuo, kar ne zastuopi, rad verjame; bl bedasto je, bl za rjes uzame,« ugotavlja Mlakarjev hudič, budni komentator dramskega dogajanja. Humorist noče kar tako verjeti. Zato brska, dreza, išče, brez konca in kraja postavlja nadležna vprašanja. Kaj je skrivnostna mira, eden od darov, ki jih v štalico novorojenega prinašajo sveti trije kralji? Tudi ti ne veš, kaj je to in čemu naj bi služilo? Kaj te briga, ne sprašuj, moli in delaj! Ponižni vernik uboga, pravi komedijant pa ne.

V *Pašjonu* je na delu parodija s primesmi travestije: Mlakar premišljeno posodablja in v humorni svet seli svetopisemske like in njihova dejanja, do določene mere ostaja zvest starim predlogam, evangelijem in pasijonskim igram, a jih prej ali slej zasuka po svoje – humorni učinek bije prav iz trka gledalcu znanega, napaberkovanega bodisi pri verouku bodisi iz splošne kulture, in Mlakarjevega, dodanega, dopisanega. Komedijanta ne zanimajo svetniki, marveč grešniki. Njegov svet – mar ne tudi naš? – je svet lažnivcev, zavistnežev, privoščljiv-

cev, izkoriščevalcev, prepirljivcev, žlehtnob in žlehtnobic. Njegovi liki so resda karikirani, vendar so s svojim vedanjem gledalcu marsikdaj – ali kar večinoma – bliže kakor modeli iz resnobnega izvirnika.

Mlakarjevo tovrstno ustvarjanje je vpeto v lepo tradicijo. Njegov *Pašjon* tu in tam v spomin priključuje slavno britansko skupino Monty Python, ki je konec sedemdesetih let v filmu *Life of Brian* (Brianovo življenje) duhovito prikazala, kako se iz slepega črednega nagona v pijanem zanosu razraste religija. Cerkev z levičarskega stališča ostro obdeluje tudi Mlakarju ljubi italijanski kolega Dario Fo, *Pašjon* pa je nekoliko soroden tudi filmski komediji Mela Brooksa *History of the World – part one* (Svetovna zgodovina – prvi del), v kateri je tudi poglavje o zadnji večerji. Pri Brooksu Jezusa in apostole, resne, zamišljene, mrke, zbrane za dolgim omizjem, ob živce spravlja vsiljivi natak, Mlakar pa pozornost z omizja pomakne proti babnicam, ki v kuhinji pripravljajo večerjo in živahno opravljajo dedce.

Komični učinek še podkrepi raba žive ljudske govornice, sočnega narečja, kakršnega gledalec v vsakdanjem življenju uporablja, a mu zazveni nenavadno, če in kadar ga sliši na »posvečenem« kraju, denimo v gledališču ali cerkvi. In ni zanemarljivo – nekdanj je večina ljudstva zborna izreko slišala samo v cerkvi.

Tudi sicer je *Pašjon* izrazito naša, domača komedija, četudi postavljena v davno Judejo. Eden njenih osrednjih »junakov« je Judež, protokapitalist, tisti, ki je najsvetejši prodal za trideset srebrnikov. Sodobno zazvenijo tudi popotujoči sveti trije kralji, ki

se žolčno pričakajo, se obstreljujejo s politično nekorektnimi izjavami, iz katerih bijeta tudi rasizem in homofobija, ter že z lastnim početjem nakazujejo, da je na svetu najbrž res več norosti, predsodkov in sovraštva kakor razuma, znanja in harmonije.

Ostre satirične bodice in že kar aforistične domislisce se zgostijo v prizoru, ki Poncija Pilata sooči s Farizejem in Saducejem, dočerašnjima sovražnikoma, danes pobratenima v enem samem sovraštvu, glasnikoma prilagodljive, hlapčevske nravi naroda; da, prav tega naroda, ki se ponaša tako z dvojino kakor s skromnostjo, pridnostjo in – morda najpomembnejšo, že kar konstitutivno – ponižnostjo. Saducej in Farizej sta dobra psihologa. Svoj – pravzaprav komedijantov in gledalčev, torej naš – narod imata v malem prstu. Dobro vesta, da zape-

ljana ljudska množica ne ljubi odrešenika, da noče boljšega od sebe, čudodelca. Ne, strastno malikuje lažnivega in kradljivega Barabo (je vsakršna sorodnost s sodobno Slovenijo zgolj namerna?). In odlično razume meta, Farizej in Saducej, da je »naše edino upanje obup«.

Pred štirimi leti je Mlakar v *Sljehniku* na oder zvelkel samega Boga, ki se gledalcu pokaže kot star, ošibel, vse bolj izgubljen in nemočen; mimogrede, kdo utegne poreči, da tale skopi opis Stvarnika bolje pojasnjuje sedanje razmere po svetu kakor na tisoče strani zapletenih teoloških razglabljanj. Tudi v *Pašjonu* so gospodarji nebes in pekla prejkone tragikomične figure, zajedljivo prepirljivi uslužbenci, ki po najboljših močeh skušajo opravljati svoj posel, a jih nenehno preseneča človekova, slehernikova

pokvarjenost, sprevrženost. Svetopisemski liki so resda karikirani, vendar zelo domači, zelo naši. Med zanimivejšimi je karizmatični hudič, pretkan manipulator, vendar tokrat presenetljivo upodobljen kot bitje z dušo, celo nekako trpeč, prizadet skušnjavec, ki človeka noče na vsak način zapeljati v greh, marveč mu samo vljudno odpira vrata vanj. In zgroženo ugotavlja, da ne najdeš, pa če preiščeš ves pekel, takih muk, kakršne človek povzroča človeku.

Res je, Mlakar nam pove marsikatero grenko o naši družbi, o nas – vendar skozi smeh. Gledalca s humorjem najprej odpre, šele zatem zaseka vanj, naravnost v mehko sredico, ampak z občutkom, tako, da ga spotoma še požgečka. Njegova teologija je resda komedijantska, a človeka ne usmerja na nobeno bližnjico, ne dopušča mu udob-

nega sklicevanja na višje, nadnaravne entitete. Ne, v Mlakarjevem svetu si otovorjen z bremenom odgovornosti.

No, saj ti ni hudega, dokler se tako krohotiš. E ja, če bi mašo daroval Iztok Mlakar, se Cerkev ne bi soočala z upadanjem števila svojih ovčic. Pa tudi vina ne bi pil samo eden v prostoru.

Teja Glažar

Maja so tri primorska gledališča, SSG Trst, SNG Nova Gorica in Gledališče Koper, že petič zapored podelila nagrade tantadruj. Nagrado **tantadruj za življenjsko delo 2015** je strokovna žirija, ki so jo sestavljali Dušan Mlakar, Majda Suša in Marij Čuk, podelila Teji Glažar, članici igralskega ansambla SNG Nova Gorica. V obrazložitvi so zapisali:

Dramska igralka Teja Glažar je članica novogoriškega gledališča že skoraj pet desetletij. S svojim izjemno predanim in ustvarjalnim delom ni pripomogla le k umetniški rasti gledališča, temveč tudi k njegovi profesionalizaciji in obstoju sploh. Ko je leta 1968 na povabilo takratnega vršilca dolžnosti direktorja in umetniškega vodje Staneta Lebana prišla v Novo Gorico, je imelo gledališče status polpoklicne institucije, nekateri občinski veljaki pa so se zavzemali za to, da bi ga vrnila na amatersko raven. Temu se je majhen, povečini na novo formiran gledališki ansambel s štirimi zaposlenimi igralci lahko uprl le s trdim in požrtvovalnim delom; pod prodornim vodstvom Jožeta Babiča so izpeljali profesionalizacijo novogoriškega gledališča. Pogoji dela so bili težki: na gostovanja so se včasih vozili kar z javnimi prevoznimi sredstvi, predstave so odigrali v improviziranih in nezakurjenih dvoranah, včasih igrali po tri ali celo štiri predstave na dan ... V pionirskih časih takratnega Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica je Teja Glažar nastopila v povprečju v petih premiernih uprizoritvah na sezono, ob tem pa seveda igrala tudi v ponovitvah iz prejšnjih sezon.

Teja Glažar je v svojem dolgoletnem ustvarjanju zasnovala več kot sto trideset vlog, od tega številne nosilne oziroma glavne ženske like. Težko je izpostaviti le nekatere, pa vendarle: Costanca v Goldonijevi komediji *Tast po sili*, Jerca v Linhartovem *Matičku*, Julija v komediji *Romanov in Julija* Petra Ustinova, Nina v Cankarjevem *Kralju na Betajnovi*, Lucille v Anouilhovi komediji *Skušnja ali Kaznovana ljubezen*, Ostržek v *Ostržkovih dogodivščinah* Klause Eidama, naslovni vlogi v monodrami *Gospa Margareta* Roberta Athayda in Ibsenovi *Nori* (za slednjo je prejela Severjevo nagrado za najboljšo igralsko stvaritev v letu 1979), pa Elvira v Molièrovem *Don Juanu* in Ema v predstavi *Ne krop ne voda* F. X. Kroetza (na 1. SGAJ so igralci te uprizoritve prejeli Bronasto vrtnico za ansambelsko igro). V Strniševih *Ljudožercih*, ki so prejeli grand prix 23. Borštnikovega srečanja, je igrala Majdalenko. Glavno žensko vlogo, Martho Livingston, je odigrala v Pielmeierjevi drami *Agnes Dei*, naslovno – jasnovidko Nado pa v igri Dušana Jovanovića *Jasnovidka ali Dan mrtvih*. Bila je Marija v Erdmanovem *Samomorilcu* (1989), Markiza Matilda Spina v uprizoritvi Pirandellovega *Henrika IV.*, *Laura* v Strindbergovi drami *Oče*.

Trideseto obletnico dela v novogoriškem gledališču je proslavila z vlogo igralkesme Allen v igri *Vprašajte Amy* Davida Hara, zatem pa najvidnejše kreacije oblikovala tako v sodelovanju z uveljavljenimi režiserji, s katerimi je že dotlej sodelovala, Dušanom Mlakarjem, Miletom Korunom, Eduardom Milerjem, Georgijem Parom, Dušanom Jovanovičem, Vitom Tauferjem ... kot tudi s predstavniki nove generacije režiserjev. Če izpostavimo le nekaj vlog iz to-

vrstnih inovativnih predstav: bila je Kraljica Margareta v Ionescovi igri *Kralj umira* in Županja Cankarjevega *Pohujšanja v dolini Šentflorjanski*, oboje v režiji Diega de Bree, Olga v Lorencijevi režiji *Treh sester* A. P. Čehova, Mama v igri Nine Mitrovič *Ta postelja je prekratka* v režiji Ivane Djilas.

Ljubitelje komedije je v številnih reprizah navduševala s Katico v nostalgичni Doričevi tragikomediji *Kako smo ljubili tovariša Tita*, Angelino v večkrat nagrajenem *Duhtarju pod mus!* in Materjo v *Sljehrniku*, oboje izpod peresa Iztoka Mlakarja, bivšo ministrico, Gospo Natalijo Štefančič v Nušičevi *Gospo ministrici*, Rosalio v *Filumeni Marturano* Eduarda De Filippa ... Nazadnje kot gospa Pernelle v uprizoritvi Molièrovega *Tartuffa* zaokrožuje svoj opus rednega profesionalnega angažmaja, saj je bila med njenimi prvimi vlogami v novogoriškem gledališču prav Dorina v uprizoritvi *Tartuffa* leta 1971.

Ob številnih izvrstnih in samosvojih likih, ki jih je Teja Glažar oblikovala v gledališču, velja omeniti tudi njeno delo v filmih, televizijskih dramah in nadaljevankah. Nastopila je v več kot dvajsetih celovečernih filmih. Vidnejše in glavne vloge je odigrala v filmih režiserja Boža Šprajca *Krč* (za vlogo Tanje v tem filmu je leta 1979 prejela nagrado za filmsko stvaritev jugoslovanskega igranega filma), *Pripovedke medenega cvetličnjaka* in *Odpadnik*, med bolj odmevnimi pa navedimo vsaj še *Kajmak in marmelada* Branka Đurića in *Angela Vode, skriti spomin* Maje Weiss.

Teja Glažar je svojo igralsko kariero posvetila Primorskemu dramskemu gledališču – Slovenskemu narodnemu gledališču Nova Gorica, v katerem je s številnimi, izrazitimi in bogatimi igralskimi interpretacijami prispevala k profesionalizaciji

novogoriškega gledališča in njegovi umetniški rasti ter uveljavitvi v širšem slovenskem prostoru.

S svojo igralsko zrelostjo in obenem mladostno zagnanostjo gledalce vedno znova očara in zapelje v iskrena in prepričljiva soočenja s figurami najrazličnejših žanrov in estetik. Za svoje ustvarjanje je prejela več nagrad, tako za gledališke kot filmske vloge, ter nagrado Franceta Bevka za umetniške dosežke Mestne občine Nova Gorica, 2003, in odličje »Marija Vera«, igralsko priznanje Združenja dramskih umetnikov Slovenije za življenjsko delo, 2010.

S podelitvijo nagrade tantadruj za življenjsko delo, ki je namenjena najvidnejšim gledališkim ustvarjalcem na Primorskem, ji izrekamo priznanje in zahvalo za njen prispevek v zgodovino slovenske gledališke umetnosti.

Arna Hadžialjević

Nagrado **tantadruj za igralsko stvaritev v sezoni 2014/2015** je strokovna žirija, ki so jo sestavljali Milena Zupančič, Gregor Butala in Ana Perne, podelila Arni Hadžialjević, članici igralskega ansambla SNG Nova Gorica, za vlogo Emme v uprizoritvi *Gospa Bovary* v režiji Yulie Roschine. V obrazložitvi so zapisali: »Emmo Bovary, literarni sinonim za občutenje nezadovoljstva, frustracije zaradi neuresničenih sanj, Arna Hadžialjević oblikuje v ostrenju prehoda, ki ga opravi priredba Flaubertovega romana avtorja Nebojše Popa Tasića – od moralističnega pogleda predstavnika družbene moči v osrčje intimnega sveta posameznice, ki nepotešljivo hlepi po

odrešitvi iz pustega vsakdana ter dolgočasnega, od privlačne utvare tako oddaljenega življenja. Uvodno sojenje, ki ga z nasmehom na obrazu spremlja še z distance, se razveja v intenzivno bitje njenega čustvenega sveta – to se izrazi v skrbno odmerjenih zgoščenih strasti, nadrobno niansiranju vznemirjenja ob zaznani možnosti približanja zelenemu in natančnem stopnjevanju vznesenega poleta, a tudi v tenkočutno prikazani bolečini spusta ob razblinjenih projekcijah lastnega hrepenenja in prizadetosti znotraj utesnjenosti, kakršno doživlja v svojem zakonu. Njena upodobitev Emme poda neustavljivo iskanje izpolnitve, ki ga gojijo utopične predstave in uničujejo stiki z resničnostjo, ter tako spregovori o enem izmed temeljnih človeških neskladij.«

Gojmir Lešnjak in Helena Peršuh

Predstava *Tartuffe* v režiji Vita Tauferja je bila izbrana na festival 39. Dnevi satire Fadila Hadžića v zagrebškem Satiričnem gledališču Kerempuh. Ob zaključku festivala sta Gojmir Lešnjak Gojč in Helena Peršuh prejela **igralski nagradi za vloge Orgona in Elmire**.

Strokovna žirija, ki so jo sestavljali Jelena Miholjević, Hrvoje Ivanković in Bojana Radović, je v obrazložitvi k nagradi za vlogo Orgona zapisala: »Medtem ko s strogostjo tlači domače, se mu srce lomi in topi pred utelešenjem licemerja, prevarantom, nad čigar glavo edino on vidi svetniško avreolo. Vendar svojega *patra familias* ne gradi kot

oportunist, temveč kot do bolečine naivno in pohlevno bitje, konservativnega norca, ki mu smeh publike enako pristoji kot pomilovanje. Vsa ta nasprotna občutja dovršeno kontrolira in odpira kolegom na prizorišču prostor za učinkovite poante, h katerim se sam zateka le v trenutkih, ko postane žrtev lastne naivnosti, ter tako v sklepnih prizorih ustvari nekaj vrhuncev predstave.«

V obrazložitvi k nagradi za vlogo Elmire pa je zapisala: »Njen slog igre je tako rekoč sukus sloga te predstave: sofisticiran, umerjen, z večše doziranimi humornimi premiki in nastavki, realistične zasnove, a z osebami, ki vedno lebdijo nekaj centimetrov nad površino – ona pa prva med njimi. Neustavljivo duhovita v prizorih z erotičnim namigovanjem, premišljena in malce tudi skrivnostna v rutinskih opravilih s svojimi bližnjimi, vendar odločna in brezkompromisna v trenutkih, ko je treba z lastnim ravnanjem prelomiti tok dogajanja.«

Postani obcestna svetilka (Srečko Kosovel)

Predstava *Postani obcestna svetilka* (Srečko Kosovel) v režiji Andreja Jusa je bila izbrana na 16. Mednarodni festival komornega gledališča Zlati lev v Umagu. Ob zaključku festivala sta bili z nagrado **Zlati lev** nagrajeni dve predstavi, med njima *Postani obcestna svetilka* (Srečko Kosovel). Strokovna žirija, ki so jo sestavljali Vesna Đikanović, Slavica Marin in Dimitrij Sušan, je v obrazložitvi zapisala: »Izjemno težka naloga je uprizoriti poezijo, dati pesniški besedi scenske noge, s katerimi se bo premikala po logiki mizanscene gledališkega prostora. Predstava *Postani obcestna svetilka* je naša gledališki izraz tako

aktivizmu kot intimizmu in ekspresionističnemu kriku Kosovelovega stiha in tako njegovo poezijo predstavila kot izjemen gledališki dogodek. Z ekspresijo, globoko vsajeno v notranjost vsakega igralca te predstave, ki prihaja na dan kot izčiščen in zelo precizen, a zgoščen izraz. Z dramaturško skorajda idealnim presekom Kosovelovega literarnega korpusa, ki dobiva gledališki volumen s prepletanjem precizne govorne, izrazne, glasbene in koreografske strukture, od individualne interpretacije do ansambelske konstrukcije. Z na videz preprostimi, a zelo premišljenimi in jasno odigranimi scenskimi rešitvami, ki so podprte z enotno vizualno mislijo scene, kostuma in šminke. Z izjemno usklajenostjo izvajalcev, ki s svojo sinergijo dajejo telo Kosovelovemu Človeku, k čigar obnovi nas pesnik poziva. Predstava je pokazala, da je ta poziv enako važen in točen za čas, v katerem živimo; z modernostjo scenskega postopka pa ga namenja generaciji mladih, nosilcev prihodnosti.«

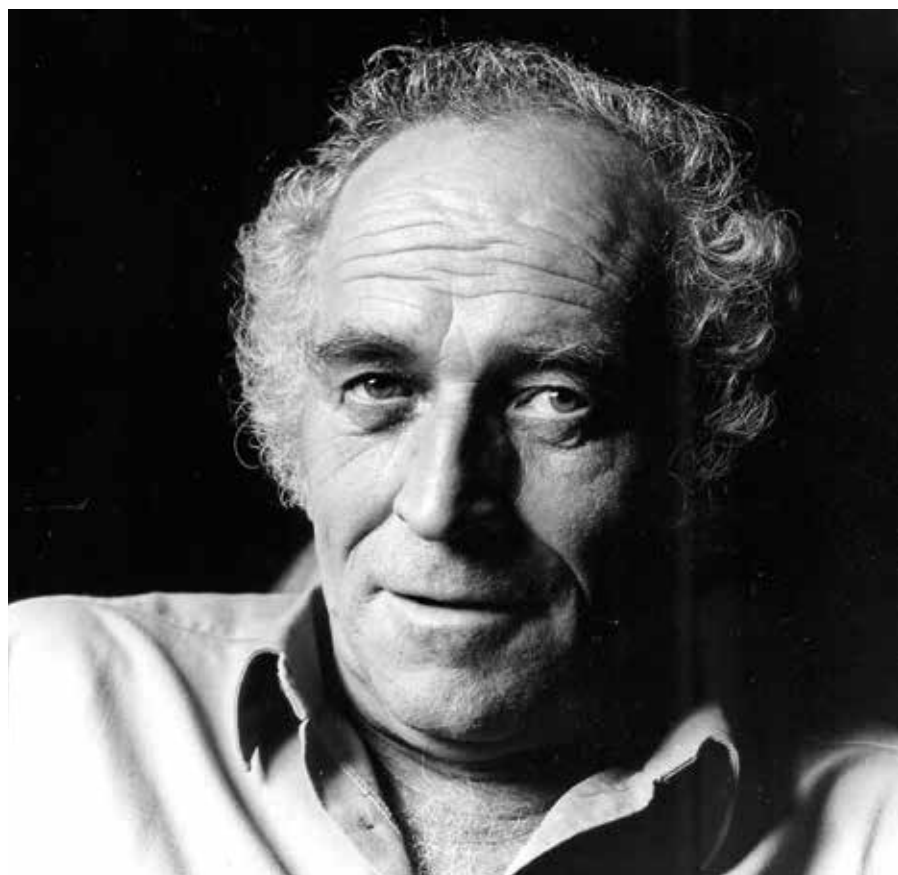
Nora Gregor – skriti kontinent spomina

Mednarodna koprodukcijska predstava *Nora Gregor – skriti kontinent spomina* v režiji Nede R. Bric je gostovala v beograjskem gledališču Jugoslovensko dramsko pozorište ter na mednarodnem festivalu Gledališki maraton, ki ga organizira Narodno pozorište Sombor in ga je letos opredeljevala tema *Gledališče v filmu, film v gledališču*.

Hura, Nosferatu!

Mednarodna koprodukcijska predstava *Hura, Nosferatu!* avtorja Andreja E. Skubica je nastala v sodelovanju Zavoda NETA, Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana in Kulturnega društva B-51 (Ex Ponto). Krstna izvedba v režiji Simone Semenič je bila na Mednarodnem festivalu NETA 2015, ki je bil letos v romunskem Narodnem gledališču I. L. Caragiale v Bukarešti.

Tone Šolar

(1936–2015)

Junija se je v 79. letu starosti poslovil Tone Šolar, gledališki in filmski igralec ter dolgoletni član igralskega ansambla Primorskega dramskega gledališča. Rojen je bil leta 1936 v Kropi, ki je znana po večstoletni kovaški tradiciji, zato je tudi sam najprej delal kot kovač. Močen, ponosen, trden in neizproslen je prva podoba, ki si jo zarišemo v mislih, ko nam kdo omeni človeka, ki opravlja ta težaki poklic. Vendar Tone ni bil le tisti kovač iz naše vnaprejšnje predstavnosti, temveč človek mehkega srca, ki je znal, ko je bilo treba, tudi mehko udarjati in vdahniti trdi črni gmoti del svoje duše. Bil je močan in prezentna figura, ki je svoje like oblikoval z izostrenim čutom za realistično igro, a vendar jim je vedno vdahnil pravo mero čutne gledališke odmaknjenosti.

Po vojni je mnogo igral na amaterskih odrih, dokler se ni leta 1956 posvetil študiju igre na AGRFT v Ljubljani. Po študiju se je najprej za krajši čas zaposlil v Slovenskem ljudskem gledališču Celje, že leta 1964, ko je bilo novogoriško gledališče še polpoklicna ustanova, pa je postal član tukajšnjega igralskega ansambla. Novogoriškemu gledališču je ostal zvest več kot trideset let (samo v sezoni 1967/68 je ustvarjal v mariborski Drami) in v tem času je sooblikoval 120 predstav, ustvaril pa je tudi vrsto prepoznavnih likov v celovečernih filmih, televizijskih nanizankah in nadaljevankah. V njegovi bogati gledališki karieri je težko izpostaviti le nekaj kreacij, vse je ustvarjal s predanostjo, in njegov igralski pristop

mogoče najlepše povzema opis ob njegovi interpretaciji Ababija v predstavi *Največja svetinja*: »Njegova korpulentnost se je včasih omejila na eno samo drobno kepico plemenito utripajočega srca, spet drugič zadobila gigantske dimenzije ponosa, toda oboje podano celostno, z živim čutom za ritmizirano skladnost: paradoksalen, a verjeten hkrati.«

Tone Šolar je bil človek gledališča v polnem pomenu besede. Pri vsej odlični igralski karieri ni nikoli pozabil svojih rokodelskih veščin ter nič kolikokrat priskočil na pomoč v gledališko delavnico, kjer so še danes shranjeni rekviziti, ki jih je naredil. Tone sodi med tiste člane goriškega gledališča, ki so začeli v težkih pogojih, vendar so s srčnostjo in vnemo premagovali ovire, da je gledališče obstalo in se razvilo v eno največjih slovenskih gledaliških hiš.

V imenu celotnega kolektiva SNG Nova Gorica se mu zahvaljujemo za vse, kar nam je dal.

Janez Povše

In memoriam

Ni tako dolgo tega, ko smo se poslavljali od Staneta Lebana in potem od Primoža Beblerja in že gledamo iz oči v oči hudi izgubi vnovič – od nas je odšel Tone Šolar. Šele ob takšnih nepreklicnih odhodih se zares zavemo, kaj je bila in kaj je vse storila določena oseba, kaj nam je zapustila in kaj je njen resnični pomen, o katerem se prej nismo več kot toliko spraševali. In ko se Toneta Šolarja spominjamo danes, je nemara za marsikoga bolečina nekoliko manjša, ker tega čvrstega igralca morda ni bolje poznal. V zadnjem desetletju je bilo zelo malo priložnosti, da bi ga srečali, kaj šele, da bi z njim skupaj ustvarjali. Živet je šel na Koprsko in se nekako umaknil iz našega prostora. Tako na tiho, brez velikih besed in hrupa. Temu podoben je bil tudi njegov dokončni odhod: tih, brez besed, skromen, pomirjen.

In vendar je bil Tone Šolar enkratna in zelo izrazita oseba. Krepke in trdne postave, širokega zamaha rok in prepričanega glasnega govora, v katerem je bilo mogoče rahlo zaznati tisti prijazni kroparski r. Bil je skorajda silak in zelo koristne praktične narave, ki bi ji komaj pripisali tisto notranjo občutljivost, brez katere ni igralca in ni nobenega umetnika. Toda v silovitosti njegove pojave se je kaj kmalu dalo prepoznati presenetljivo mehko in dobrodušno, ki se je dotaknila vsakogar, kdor ga je poznal. In takšen, silovit in dobrohoten, je bil tudi na odru, takšen je bil za odrom, takšen je bil v vsakdanu s svojimi soigralci, odločen in možat, obenem prijazen in prijeten.

Imel sem srečo, da sem z njim preživel eno najuspešnejših obdobij njegove ustvarjalnosti in se od njega ogromno naučil. Najsi je igral v Brnčičevi igri *Med štirimi stenami*, najsi je bil z Matjažem Turkom in Iztokom Jerebom eden od Martinov Kačurjev in najsi je bil res neponovljiv Temnikar v Kosmačevi *Baladi*, vedno me je pri njem navduševalo še nekaj: bil je namreč dosledno in zavzeto konstruktiven. Konstruktiven na vajah in izven njih, verjel je, da je za dobro gledališče in dobro predstavo potrebna strnjenost vseh, strnjenost, ki bi ji on zagotovo rekel prijateljstvo. Prijateljstvo, ki ga je izžareval pri delu na odru, v delovnih pogovorih za nov repertoar in reševanju vsakodnevnih težav, ki so neizogibni del gledališkega življenja, prijateljstvo v izvengledaliških stikih s kolegi. Na sebi lastni način je bil na razpolago vsem, miril je ustvarjalne in druge napetosti in obračal pozornost vseh v tisto lepo skupno delo, za katero se najbolj spleča odločiti in prinaša najboljše rezultate. In vse to v razmerah, ki jih ne bi rad obnavljal, saj bi lahko njegov lik in osebo na ta način potopil v tisto neprimerno nostalgijo, ki se hoče ponašati s svojim herojstvom in pri tem vzvišeno poučuje igralke in igralce današnjega časa. Kljub temu pa ni mogoče zamolčati dejstva, da je imelo Primorsko dramsko gledališče pred točno štirimi desetletji, ko sem v njem nastopil svoje službovanje, osem stalnih igralcev in obupne razmere po okoliških manjših krajih – otroške predstave so bile pozimi pogosto odigrane v dvoranah, v katerih včasih ni bilo niti deset stopinj. To zelo dobro vesta Teja Glažar in Ivo Barišič, ki sta bila del prve osmerice, to vedo Mira Lampe Vujičić, Nevenka Vrančič, Milan Vodopivec, Jože Hrovat, Bine Matoh, ki so prišli v to gledališče nekoliko kasneje – tudi po zaslugi direktorja Sergija Pelhana. To so

okusili takratni in prejšnji stalni sopotniki Metka Franko, Stane Leban, Sergej Ferrari in drugi. To je na svoji koži občutil tudi Tone Šolar, ki mi je mnogokrat pripovedoval o zares težkih razmerah na terenu, a nikdar protestiral, nikdar dvignil glas. Nikoli me ni obremenjeval na način, da bi mi očital krivdo, in lahko mi verjamete, da so zato omenjene težave toliko bolj legle name in sem jih potem po najboljših močeh skušal odpravljati. To je bil Tone Šolar in takega se bom vedno spominjal, oseba, katere vrednosti se zares zaveš, ko je ni več tukaj, in se vprašaš, zakaj je morala enkrat za vselej oditi.

In če bi ob tukajšnjem obhajanju tvojega slovesa od nas, dragi Tone, želeli s skromnimi besedami izraziti svojo hvaležnost za vse, kar si za nas storil, kar si storil za to gledališče, ki je postalo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, potem bi nemara rekli takole: hvala ti za vse, hvala ti, ker si bil tako trden steber v res zelo težkih začetnih letih te gledališke hiše, v letih, ki jih ni bilo lahko prebroditi. Hvala ti za tvojo trdnost, hvala ti za prepričanje v vsakokraten srečen umetniški iztek in najmanj v taki meri hvala ti za prijateljstvo. Prijateljstvo, ki te bo preživelo in bo za vedno ostalo v našem srcu in spominu.

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica / Slovene National Theatre Nova Gorica

Trg Edvarda Kardelja 5, 5000 Nova Gorica, Slovenija / Slovenia
+386 5 335 22 00, +386 5 302 12 70 Faks / Fax
info@sng-ng.si, www.sng-ng.si

Direktorica, v. d. / General Manager

mag. **Neda Rusjan Bric** neda.rusjan-bric@sng-ng.si +386 5 335 22 10

Pomočnica direktorice / Assistant to the General Manager

Martina Mrhar martina.mrhar@sng-ng.si +386 5 335 22 10

Poslovna sekretarka / Business Secretary

Barbara Skorjanc barbara.skorjanc@sng-ng.si +386 5 335 22 10

Dramaturginja / Dramaturg

mag. **Ana Kržišnik Blažica** ana.krzisnik@sng-ng.si +386 5 335 22 15

Lektor / Language Consultant

Srečko Fišer srecko.fiser@sng-ng.si +386 5 335 22 02

Dramaturginja in vodja AMO / Dramaturg and Chief of AMO

Tereza Gregorič tereza.gregoric@sng-ng.si +386 5 335 22 01

Odnosi z javnostjo / Publicity Manager

Dominika Prijatelj dominika.prijatelj@sng-ng.si +386 5 335 22 50

Organizatorica / Organizer

mag. **Barbara Simčič Veličkov** organizacija@sng-ng.si +386 5 335 22 04

Vodja računovodstva / Chief Accountant

Goran Troha Žvokelj g.troha-zvokelj@sng-ng.si +386 5 335 22 07

Tehnični vodja / Technical Director

Aleksander Blažica, mag. aleksander.blazica@sng-ng.si +386 5 335 22 14

Svet SNG Nova Gorica / Council SNT Nova Gorica

Matjaž Kulot (predsednik / president), mag. Elena Zavavlav Ušaj (podpredsednica / vice president), Zorko Kenda, dr. Matjaž Šekoranja, Marjan Zahar

Strokovni svet SNG Nova Gorica / Expert Council SNT Nova Gorica

Srečko Fišer (predsednik / president), Jaka Andrej Vojevec (podpredsednik / vice president), Bojan Bratina, prof. Tomaž Gubenšek, Kristijan Guček, Igor Komel

Blagajna / Box Office

+386 5 335 22 47 blagajna.sng@siol.net

vsak delavnik / workdays 10.00–12.00 in / and 15.00–17.00

ter uro pred pričetkom predstav / and an hour before each performance

Član Evropske gledališke konvencije

Pobudnik gledališkega združenja NETA New European Theatre Action

Sponzor

Gledališki list SNG Nova Gorica, letnik 61, številka 2

Izdajatelj SNG Nova Gorica, predstavnica mag. Neda Rusjan Bric

Urednica Martina Mrhar

Uredniški odbor Srečko Fišer, Tereza Gregorič, mag. Ana Kržišnik Blažica

Lektor Srečko Fišer

Fotografije Jaka Varmuž (str. 6–20, 77), Foto atelje Pavšič – Zavadlav (str. 74, 79, 81), Manja Zore (str. 78), Dejan Gregorič (str. 80), Tone Stojko (str. 82)

Oblikovanje Blaž Erzetič

Prelom in tisk A-media

Naklada 1000

ISSN 1581-9884

Dejavnost SNG Nova Gorica financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

SNG
NOVA GORICA

Gledališče Koper
Teatro Capodistria